

शैक्षिक ऋण प्रदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

प्रस्तावना : आर्थिक रूपले विपन्न, सिमान्तकृत समुदाय तथा लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरूलाई उच्च र प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा अध्ययनको लागि सहजिकरण तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्न, जीवन उपयोगी शिक्षा मार्फत योग्य, क्षमतावान एवम् सीपयुक्त प्राविधिक जनशक्ति तयार गरी विद्यमान गरीबी र बेरोजगारीको अवस्थालाई न्यूनिकरण गर्न नगरपालिकाबाट वा नगरपालिका मार्फत दिइने शैक्षिक ऋण सम्बन्धमा केही कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले, आठविसकोट नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “शैक्षिक ऋण प्रदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि आठविसकोट नगरपालिकाभित्र लागू हुनेछ ।

(३) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा :- विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

(क) “ऋण” भन्नाले नगरपालिकाको माग र आवश्यकता अनुसार उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि नगरपालिकाले गरीब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीलाई निश्चित ब्याजदर र शर्तमा निश्चित अवधिपछि ब्याजसहित वा साँवामात्र फिर्ता हुने गरी उपलब्ध गराएको आर्थिक अनुदान वा सुविधा, नगरपालिकालाई संघीय सरकार, प्रदेश सरकार वा कुनै शैक्षिक संस्थाले निश्चित शर्तमा उपलब्ध गराएको आर्थिक अनुदान वा सुविधा वा प्राविधिक सहायता सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “सरकार” भन्नाले सामान्यतया आठविसकोट नगर सरकारलाई सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले संघीय सरकार र प्रदेश सरकारलाई समेत जनाउनेछ ।

(ग) “नगरपालिका” भन्नाले आठविसकोट नगरपालिका सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “विपन्न वर्ग” भन्नाले न्यून आय भएका र खासगरी सामाजिक रूपमा पछाडी परेका तथा साना किसान, कालीगढ, मजदूर, भूमिहीन परिवारलाई जनाउँदछ ।

३. नगरपालिकाभित्रका नागरिक बाहेक अरुलाई ऋण नदिइने : (१) ऋण नगरपालिकाभित्रको नागरिक बाहेक अरु कसैलाई प्रदान गरिने छैन ।

४. ऋण प्राप्त हुने सिमा :- (१) विद्यार्थीको माग र अध्ययन गर्ने विषय र संकायको भारको आधारमा वार्षिक ६ प्रतिशत व्याज अनुदानमा ऋण उपलब्ध गराइनेछ ।

तर ऋण प्राप्त गर्ने सिमा रु. ५० लाखभन्दा बढि हुन सक्ने छैन र यो सिमा चिकित्साशास्त्र, इन्जिनियरिङ र पाइलोटजस्ता बढि खर्च लाग्ने विषय तथा संकायको हकमामात्र लागू हुनेछ ।

(२) ऋण प्रदान गर्दा अध्ययनको क्रममा लाग्ने हरेक दिनको खर्च र अध्ययन सम्पन्न भएपछि निजको अपेक्षित कमाईलाई ध्यान दिइनेछ ।

(३) वार्षिक सिमा अध्ययन अवधिभर लाग्ने खर्चको कूल सिमाको आधारमा निर्धारण गरिनेछ र सम्बन्धित कलेजलाई नै भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(४) विद्यार्थीले वार्षिक रुपमा नगरपालिकामा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ र सोही आधारमामात्र बाँकी किस्ता उपलब्ध गराइनेछ ।

५. ब्याज अनुदान र साँवा व्याज भुक्तानी :- (१) ऋण प्राप्त गर्न योग्य भई छनोट भएका विद्यार्थीहरूलाई ६ प्रतिशत ब्याज अनुदानमा ऋण उपलब्ध गराइनेछ ।

(२) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको सञ्चालन लागत(Operating Cost) मा दुई प्रतिशत विन्दु थप गरी व्याजदर कायम गरिनेछ ।

(३) ऋणीलाई व्याज अनुदानको रुपमा प्रदान गरिने कर्जाको व्याज, बीमा एवम् सुरक्षण शुल्क भुक्तानी गर्नको लागि नगरपालिकाले एक कोष खडा गरी नगरपालिकाको संचित कोष रहेको बैंकमा रकम जम्मा गर्नेछ । त्यस्तो व्याज रकम, विमा वा सुरक्षण शुल्क बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट माग भई आएमा त्यस्तो कोष रहेको बैंक वा वित्तीय संस्थाले नगरपालिकाको सिफारिसमा त्रैमासिक रुपमा उक्त कोष खर्च गरी सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई उपलब्ध गराउनेछ ।

(४) व्याज अनुदान वापतको रकम अध्ययन पूरा हुन लाग्ने अन्तिम वर्षसम्ममात्र उपलब्ध गराइनेछ ।

(उदाहरणको लागि कुनै विद्यार्थीलाई स्नातक तह ४ वर्षे इन्जिनियरिङ विषय अध्ययन गर्न ऋण दिइएको हो भने उक्त ऋणीले ४ वर्षसम्म ब्याज अनुदान प्राप्त गर्दछ । त्यसपछिको ब्याज रकम सम्बन्धित ऋणीले नै तिर्नु पर्दछ ।

।)

(५) अध्ययन सकिएको एक वर्षपछि वा अध्ययन सकेर जागीर सुरु गरेको एक महिनापछि जुन छिटो हुन्छ त्यही अवधिमा सावाँ ब्याज भुक्तानी गर्ने कार्य सुरु हुनेछ । साँवा ब्याज तिर्न सुरु गरेको दुई वर्षभित्र उक्त रकम भुक्तानी गरि सक्नुपर्नेछ ।

(६) सावाँ ब्याज भुक्तानी गर्दा नगरपालिकाले ब्याज अनुदानको रुपमा दिएको रकमसमेत भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

६. शर्त तथा व्यवस्थाहरु :- (१) नगरपालिकाको माग र आवश्यकता अनुसार उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने इच्छुक गरीब तथा जेहेन्दार नगरपालिकाभित्र स्थायी ठेगाना भएका विद्यार्थीहरुले देहायका शर्त र व्यवस्थाहरुको आधारमामात्र ऋण प्राप्त गर्न सक्नेछन् :-

(क) उमेर हद ३० वर्ष ननाघेको हुनुपर्नेछ ।

(ख) नगरपालिकाको स्थायी बासिन्दा हुनुपर्नेछ ।

(ग) विद्यालय, कलेज, राष्ट्रिय परिक्षा बोर्ड लगायत मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट उम्मेदवार हुन आवश्यक न्यूनतम शैक्षिक योग्यताको अन्तिम परिक्षामा औषतमा कमिमा ५० प्रतिशत अंक प्राप्त गरेको हुनुपर्नेछ ।

(घ) अभिभावकको आमदानीको निरन्तर स्रोत खुल्नु पर्नेछ ।

(ङ) कूल ऋण रकमको १०० प्रतिशत सुरक्षण ग्यारेन्टी सम्बन्धित वित्तीय संस्थामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(च) भर्ना शुल्क, ट्युशन कोचिङ शुल्क, परिक्षा शुल्क, प्रयोगशाला तथा पुस्तकालय शुल्क, मासिक शुल्क, किताब, शैक्षिक सामग्री लगायत अध्ययनको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सामग्री खरिद गर्ने प्रयोजनको लागि ऋण प्रदान गरिनेछ ।

(छ) ऋण प्राप्त गर्न कर्जा सुरक्षण वापत जग्गा, घर, सुन, चाँदी लगायतका सम्पत्ती राख्न सकिनेछ ।

(२) ऋण प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजातहरु :- ऋण प्राप्त गर्न देहायका कागजातहरु दरखास्तसाथ संलग्न गर्नुपर्नेछ

(क) सबै व्यहोरा खुलेको वित्तीय संस्थाले तोकेको ढाँचामा ऋण दरखास्त फाराम

(ख) शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र, चारित्रिक प्रमाणपत्र र नागरिकताको प्रमाणपत्र

(ग) यदी कहिकतैबाट छात्रवृत्ति प्राप्त गरेको भएको छात्रवृत्ति सुनिश्चितताको पत्र

(घ) सम्बन्धित कलेजमा भर्ना भएको प्रमाण

(ङ) अध्ययन अवधिभर कलेजमा लाग्ने खर्चको विवरण सहितको समयतालिका

(च) विद्यार्थी तथा आमाबुवा वा अभिभावकको हालसालै खिचेको पासपोर्ट साइजको दुईवटा फोटाहरु

- (छ) परिवारको आम्दानीको स्रोत खुल्ने विवरण र त्यसको प्रमाण खुल्ने कागजहरु
- (ज) परिवारको आम्दानी र खर्चको संक्षिप्त विवरण, प्रस्तावित सम्पत्तिको स्वामित्व खुल्ने प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- (झ) आमाबुवा वा अभिभावक र विद्यार्थी बिचको नाता प्रमाणित प्रमाणपत्र
- (ञ) विपन्नता प्रमाणित प्रमाणपत्र
- (ट) आवश्यकता अनुसार अन्य कागजातहरु

७. सामूहिक जमानीमा ऋण प्रदान गर्न सकिने :- (१) आर्थिक रुपले विपन्न, सिमान्तकृत समुदाय तथा लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरुलाई उच्च र प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा अध्ययनको लागि सामूहिक जमानीमा ब्याज अनुदानमा ऋण प्रदान गर्न सकिनेछ ।

(२) सामूहिक जमानीमा व्याज अनुदानको रुपमा प्रवाह गरिने कर्जाको अनिवार्य रुपले देहाय बमोजिमको सामूहिक जमानी सिफारिस, कर्जा सुरक्षण तथा सहजिकरण समितिबाट सुरक्षण गरिएको हुनुपर्दछ ।

क. नगर प्रमुख	-	संयोजक
ख. नगर उपप्रमुख	-	सदस्य
ग. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-	सदस्य
घ. सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष	-	सदस्य
ड. संयोजकले तोकेको नगर कार्यपालिका सदस्य १ जना	-	सदस्य
च. नगरपालिकाभित्रको बैंक तथा वित्तिय संस्थाको प्रतिनिधित्व हुने गरी १ जना	-	सदस्य
छ. शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखा प्रमुख	-	सदस्य सचिव

(३) यस्तो समितिले ऋण प्रवाहको सम्बन्धमा आवश्यक थप मापदण्ड निर्धारण, विपन्न वर्गको पहिचान, सामूहिक जमानी सिफारिस, वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार ऋण प्राप्तिको लागि प्राप्त निवेदनमाथि छलफल तथा ऋण प्रदान गर्ने निर्णय गर्ने र आवश्यकता अनुसार ऋण प्रवाहमा आवश्यक सहजिकरण र समन्वय गर्नेछ ।

(४) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ । समितिको सचिवालय शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखामा रहनेछ । समितिको बैठक सम्बन्धि अन्य कार्यविधि समितिले नै तय गर्न सक्नेछ ।

८. ऋण पाउने व्यक्तिको कर्तव्य : (१) ऋण पाउने व्यक्तिले आफ्नो अध्ययन अवधि समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र नगरपालिकामा अन्तिम प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) खण्ड (१) बमोजिम प्रतिवेदन पेश भएको मितिले एक वर्ष भित्र सरकारको स्वामित्व भएको वा सरकारले आर्थिक सहायता प्रदान गरेको कुनै संस्था वा संस्थानको कुनै पदमा पाँच वर्षसम्म सेवा गर्न लगाउन सक्नेछ र सो बमोजिम सेवा गर्नु सम्बन्धित व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ । त्यसरी सरकारले तोकेको सेवा, पद र स्थानमा काम नगर्ने व्यक्ति सरकारको कुनै सेवा वा पद वा सरकारको स्वामित्व भएको वा सरकारले आर्थिक सहायता प्रदान गरेको संस्था वा संस्थानको कुनै पदमा नियुक्त हुन सामान्यतया अयोग्य हुनेछ ।

तर,

(क) सरकारले एक वर्षको अवधि भित्र सो व्यक्तिलाई कुनै काम लगाउन नसकेमा निजलाई यो दफा लागू हुने छैन ।

(ख) सरकारले एक वर्षको अवधि भित्र पनि निजलाई गैर सरकारी सेवामा प्रवेश गर्ने अनुमती दिन सक्नेछ र सो बमोजिम अनुमती दिइएकोमा निजलाई यो दफा लागू हुने छैन ।

(३) ऋण पाउने व्यक्तिले सो छात्रवृत्तिमा अध्ययन गरी वा तालीम लिई रहेको अवस्थामा सरकारको पूर्व स्वीकृति नलिई सरकारले स्वीकृत गरेको विषय बाहेक अन्य विषयमा वा सोही विषयमा पनि अझ उच्चस्तर अध्ययन वा तालीम लिन ऋण प्राप्त गरेपछि सरकारको स्वीकृति नलिई अध्ययन वा तालीम समाप्त नगरी बीचैमा छाड्नु हुदैन ।

९. दण्ड सजाय: (१) कुनै नगरपालिका भन्दा बाहिरको नागरिकले नगरपालिकाको नागरिक हुँ भनी ढाँटी ऋण प्राप्त गरेमा निजबाट विगो असुल उपर गरी निजलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

(२) नगरपालिकाभन्दा बाहिरको नागरिकलाई नगरपालिकाभित्रको नागरिक हो भनी प्रमाणित गरी वा गराई त्यस्ता नागरिकले ऋण प्राप्त गरेमा सो प्रमाणित गर्ने वा गराउने व्यक्तिलाई दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

(३) यस कार्यविधि बमोजिम ऋण प्राप्त गरी अध्ययन गर्न गएको व्यक्ति वा निजको परिवारका कुनै सदस्य अध्ययन पूरा गरी नगरपालिकामा सम्पर्क गर्न नआएमा वा तोकिएको अवधिभित्र शर्त बमोजिमको सावाँ तथा व्याज भुक्तानी नगरेमा वित्तिय कसूर तथा सजाय सम्बन्धि कानून बमोजिम कारवाहीको प्रक्रिया अगाडी बढाईनेछ ।

(४) शर्त बमोजिम सावाँ तथा व्याज भुक्तानी नगरेमा वा गर्न नसकेमा निजहरुको नाममा रहेको ऋण तथा ब्याज वापतको घरजग्गा लगायतको चल तथा अचल सम्पत्ति प्रचलित कानून बमोजिम लिलाम गरी असूल उपर गरिनेछ ।

(५) कसैले यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुनै शर्त उल्लंघन गरेमा निजलाई देहाय बमोजिमको सजाय हुनेछ:-

(क) सरकारले तोकि दिएको पद र स्थानमा काम नगरेमा वा काम गर्न छोडेमा विगो असुल गरी दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना,

(ख) कुनै शारीरिक वा मानसिक बिरामीले गर्दा असमर्थ भएकोमा वा सरकारबाट पूर्व स्वीकृति लिएकोमा बाहेक शर्त बमोजिमको अवधि पूरा नगरी बीचैमा अध्ययन गर्न वा तालीम लिन छोडेमा विगो असुल गरी दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना,

(ग) अन्य कुनै शर्तको उल्लंघन गरेमा दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना,

(६) कुनै व्यक्ति शारीरिक वा मानसिक बिरामीले गर्दा असमर्थ भएको हो भन्ने कसैले जिकीर लिएमा निजले सो कुरा नेपाल मेडिकल बोर्डद्वारा प्रमाणित गराएको हुनुपर्नेछ ।

१०. सरकारले विगो निर्धारण गर्ने :- (१) सरकारले यस कार्यविधि बमोजिम विगो असुल गर्दा

अध्ययनको विषय, स्तर, अवधि तथा अध्ययन गर्ने वा तालीम लिने स्थान र संस्थाको आधारमा विगो निर्धारण गर्नेछ ।

(२) उपखण्ड (१) बमोजिम विगो निर्धारण गर्दा प्राविधिक वा अप्राविधिक विषयमा अध्ययन गर्दा सम्बन्धित शिक्षण संस्थामा लागेको शिक्षण शुल्क तथा कुनै अनुदान तिरेको भए त्यस्तो अनुदान रकम बराबरको विगो निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(३) विगो असुली सम्बन्धी अन्य कार्यविधि प्रचलित कानूनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

११. ऋण प्राप्त गर्नको लागि छनौट परिक्षा :- यस कार्यविधि बमोजिम ऋण प्राप्त गर्न सम्बन्धित शैक्षिक संस्थाले सम्बन्धित विषयको लागि लिएको प्रवेश परिक्षा उत्तिर्ण गरेको हुनुपर्नेछ । को छात्रवृत्तिको परीक्षा नगरपालिकाले तोके बमोजिमको समयमा लिइनेछ ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार :- यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा उत्पन्न भएमा सामूहिक जमानी, कर्जा सुरक्षण तथा सहजिकरण समितिले बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।

१३. कार्यविधिमा संशोधन तथा हेरफेर : यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुनै प्रावधानलाई नगर कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार संशोधन तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृती

मिति: २०७५/०४/१४

प्रमाणिकरण

मिति: २०७५/०४/१९

आठविसकोट नगरपालिका, रुकुम(पश्चिम)